

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 . . .

Helyben kézbe hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 . . .

Védre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 . . .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség köziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, szept. 28.

Vedlés.

Az Isten bölcsen gondoskodott az ő teremtményeiről, akár oroszlán, akár pöndró is az.

Egyiknek erőt adott, hatalmas fogakat és körmöket. Ezeknek kirívó színük van, melylyel messziről feltűnnek, mi nekik nem árt, hisz erősek, de használ a birkáknak és nyulaknak, melyek elfuthatnak, vagy meglapulhatnak előtte.

Igen! a gyengéknek van egy nagy előnyük, az, hogy a környezetük színével bírnak s amint e környezet változik, úgy vedlik át az ő bőrük is. Tavasszal zöldek, nyáron barnák, télen fehérek. Ez a vedlési erő az élet küzdelmében pótolja az izomerőt.

Azt hiszem azonban, hogy e vedlő lények közt is egyiket hősnek, másikat gyávának tartanak fajbeliei, mert mindenben van fokozat. Legnagyobb hős persze a legsikerültebb vedlő, mert ez tud legtöbb veszélyből kikerülni ép bőrrel.

Az emberek között is vannak erősek és gyengék, hatalmasak a tettben és gyorsak a vedlésben.

Az erőseket az élet szűrkeségéből kirívó elveikről lehet megismerni, a gyengéket gyors vedlésükről, melylyel mindig a környezethez idomulnak,

Hüllő és csuszó-mászó több van a világon, mint oroszlán, azért ha szavazásra kerülne a kérdés, bizonyára óriási szótöbbséggel a hüllők vezére lenne a

leghősebbnek kijelentve, hisz az oroszlán vedleni sem tud, a hüllő háromszor is egy évben.

Hanem azért az ember — bármilyen szótöbbséggel szemben is — az oroszlánt tartaná erősnek, mert ennek izma van, a másíknak csak változó színe.

A mi kopott óránk, családi ereklyénk, ki megáll a lábán (?), ismét ketyegett Pápa városában, melyet a felekezeti türelem fényes jeleként most sem hívnak szuperintendensnek, hanem ultramontánul Pápanak, ketyegése idáig hangzott, sőt — óh csoda! — ütött is. Hanem hát csak olyan kopott óraütés volt az, tizenhárom ütött, a mi kissé sok is.

Belátta t. i. Tisza, hogy a lemondás politikája s a sovinizmus elleni kiruczczanása kissé keserű pilula volt, Pápan tehát ráírvált a katolikusokra s ezt olyan felekezetieskedő és reakzionárius módon tette, hogy bizony ennek a beszédnek a lába kilóg a liberális köpönyeg alul is.

Agresszív felekezeti politika! Oh sirj ó liberálizmus, kinek fő elve, hogy nem ismer felekezetet — ujszövetségi alapon.

De ne ijedjenek meg nagyon a katolikusok. Nem támadás volt ez, csak vedlés. A környezet színének felvétele. Nem első, de bizonyára a végét járó vedlés.

Az első Tisza itt tünt fel Nagyváradon. Ő konzervatív volt, egészen az ölmos botokig. A második Tisza vad ellenzéki (a magyar világban), ki dicső elődjének bihari ölmos botjaiból, bihari pontokat gyűrt össze. A harmadik Tisza, szintén a Kálmán szegre akasztotta e pontokat és zsinóros kurucz gunyáját s beállott

67-esnek (a Deák nimbusz idejében), a negyedik Tisza Kálmán intranzingens liberális volt, az ötödik Tisza Kálmán a Pápa, nem a magyar Pápa, hanem a római Pápa támogatását kérte, a hatodik Tisza ex-lexet csinál, a hetedik beszédében bizalmat mond Széllnek, ki a törvényt megőrzi, a nyolcadik felekezeti türelmet hirdet Nagyváradon, a kilencedik felekezeti harcot Pápan.

Igazán gyors vedlések ezek és tökéletes áthasonulások a környezethez.

Ugy látszik azonban, hogy a felekezetieskedés talán mégis az alapszíne Tiszának. Ő volt az, aki 92-ben, az egyházpolitikai hecczek bevezetésekként Komáromban izgatató felekezeti beszédet mondott s nyíltan kijelentette, hogy ha lelkiismeretébe tekint, úgy azt látja, hogy mindent amit hivataloskodása idejében a haza érdekében tett, úgy tette, hogy a protestantizmusnak öregbitésére szolgált.

Ez igaz. És tették ezt oly brutálisan, hogy a pályázatoknál akárhányszor nyíltan hangoztatták sajnálkozásukat, ha a pályázó katolikus volt.

Az is igaz, hogy 92-től kezdve, a kálvinista egyházkerületi gyűlések valóságos politikai agenturák, kálvinista néppárti központokká váltak, hol a közügyeket a legtúrelmetlenebb felekezeti szempontból traktálták és fújták hozzá a harci riadót. Csakhogy míg az országgyűlési néppártnál káplánokat, tehát ifjakat és papi hivatalban levőket »gyanusitanak« hecczelődéssel, addig a túrelmetlenségre izgatató kálvinista hecczkáplánok, polgári állásukra nézve táblai elnökök, államtit-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ft. Wilfinger József kínai hithirdető levele.*

Haimeng, 1900. május 3.

Egy történetet mondok el; lefolyása tíz percig tartott, de az előkészület hónapokat vett igénybe, következményei pedig érezhetőek lesznek huzamos ideig. Ez a történet igaz alakjában tünteti föl az Ingvéte-féle mozgalmat, valamint misszióink helyzetét és az Isten oltalmát.

Husvét után még egykét napig Szakja hitközségünkben tartózkodván, ismert ellenségeink ezt az alkalmat arra használták föl, hogy vérszomjas terveiket megvalósítva, életem ellen törjenek. Hogy körmeik közül másodszer meg ne szabaduljak, tervük végrehajtására az április 17. és 18-a közé első éjjelt választották, ámbár az idő esős, az utak pedig rosszak voltak. A bambusznád eleven-sövényen keresztül utat vágva, nesztelenül és hirtelen a misszióépület előtt termettek. Eszeveszett rohammal estek neki mindjárt az első szobának abban a hiszemben, hogy engemet ott meglepnek. Jó betörőszerszámok lévén, egy pillanat műve volt a szoba feltörése; így jutottak a második és harmadik szoba feltörése után a negyedikbe, ahol én nyugodtan pihentem. Amint meghallottam az ellenség ki-

áltását és dörömbölését, kiugrom az ágyból, bereteszelem az ajtót, felöltöm szerzetesi ruhámat és egykét percig készülök az elkerülhetetlen halálra. A rablógyilkosok hatalmas ütéseinek ellenállni gyöngé ajtó kétfelé törve beszakad a szobába, de bennem nem tett kárt. Ebben a percben vagy 10 fiatal, erőteljes és marcona ember állott előttem, teljesen védetlen hithirdető előtt. Azonnal pénzt követeltek. A szobában csakugyan nem volt pénzem, de a rablók nem adván hitelt szavainknak, irtalmatlanul ütni kezdtek kalapácsok és fejszékkel. Legalább 10 ütés érte balkaromat, 6 a fejem tetejét, egy fejszecsapás pedig halántékomat éppen a jobb szem fölött. Hálát adok Istennek, hogy lélekjelenléteket megtartva, egészen nyugodtan viseltem magamat: térdre bocsátkozva imádkoztam magamért és ellenségeimért, hogy a vértanuság kegyelmére méltóvá tegyem magamat. Minden pillanatban vártam a halálos ütést; Isten azonban úgy intézte a dolgot, hogy a gyilkosokat megfélemlítse nyugodt bátorságom, valamint a halántékom sebéből bőven kiömlő vér, mely arcómról szakáломra és öltönyömrre folyt. Engemet már halottnak vélvén, késelem nélkül fogtak hozzá szobám és az egész háznak alapos kirablásához. Mikor láttam, hogy velem nem törődnek, fölálltam és a halálos csapást még mindig várva, néztem ellenségeim pusztítását. Nem bántottak többet egy ujjal sem. Mintha vaksággal verte volna meg őket az Isten, folyvást körülöttem ugráltak, de

még ruhámat sem érintették. Pedig égettek szurokfáklyát, meg is látták a szobákban minden apróságot, mert a legcsekélyebb tárgyat is bezsebelték. Akkor éjjel 60 rabló tört rám, a legvadabb 10 személyemet bántalmazta, meg akarván ölni, mert hiszen leginkább ezért rohtantak meg. Oly erővel ütöttek, hogy halottnak gondoltak; emberi számítás szerint bele is kellett volna halnom az ütlegekbe; én pedig még eszméletemet sem veszítém el, ami világosan bizonyítja Isten különös pártfogását.

A latrok elmenetele után még napkelte előtt miséztem a templomban; így kellett cselekednem, mert legfőbb kötelességem volt ilyen előzmények után az Oltári-szentséget magamhoz venni, de másrészt biztosan számíthattam rá, hogy később többen jönnének misére, nekem pedig nemhogy cipőm, de még harisnyám sem maradt; papi öltönyöm véres volt, övem elvitték.

Nagy fájdalmaim dacára boldog voltam, sőt a körülöttem siránkozókat is vigasztaltam.

Ennek a véres támadásnak üdvös eredménye is volt, amennyiben általa ismét napirendre került a missziókeresete, melyet az Ingvéte által okozott üldözés és rablás miatt kénytelenek voltunk indítani. Ez a kereset a legjobb uton haladt, midőn Csé-kian tartomány kormányzója oly hazug jelentést küldött Pékin székvárosba, hogy az egész pör fenekestől fölfordult.

Amint a véres támadás meglőrtént, hire

* A »Kath. Hitterjesztés Lapjai« legutóbbi füzetéből.

károk, minisztrek és egyéb, ország pénzéből fizetett hivatalnokok, kik felekezeti érdekből mulasztják kötelességüket, vigan, baj nélkül.

A kálvinista hősök mellett aztán, még a cirkumspektus lutheránusok is kezdenek már nyíltan fenyegetőzni. Zelinka »püspök« pedig nyíltan kívánja a lutheránus egyház részére megígért bért az egyházpolitikai támogatásért, t. i. külön lutheránus theologiai fakultást az egyetemen.

Ime midőn a liberálizmus vörös színű kezd lenni, élődii is ezt a szint veszik fel.

Mindkét protestáns felekezet arra használja fel autonómiáját, hogy nyílt felekezeti propagandát üzzön. Mikor aztán kiadták a harci jelszókat s eloszolnak csendben cselekedni, akkor beszélnek a katolikusoknak felekezeti türelemről és tiszta, mindenkivel egyenlően bánó liberálizmusról.

De nem kell nagyon megijedni tőlük. Nem oroszlanok ők, csak jó vedlők, kik most oroszlan színűek, de csak felekezeti széllel bélelt nagyságok, maguktól is, vagy a felébredt társadalmi öntudat nyomása alatt, igen kicsivé lapulnak majd össze.

A katolikus egyház pedig áll, népszerűsége, a kordivatból kirívó, de örök igazságaival. Sokan támadják a tulzók táborából, a liberális és felekezeti tulzók mind, de úgy is illik, hogy ha egyik sem méltó ellenfél magában, álljanak össze többen.

A katolikus egyház kiállja a támadást most is, anélkül, hogy meglapulna, vagy — vedlenék.

Lukács László távozása.

A Magyar Esti Lap írja a következőket:

Ismételten szó volt már Lukács miniszter távozásáról.

Valahányszor a hír fölmerült, mindig az a kommentár kísérte, hogy a minisztert megrongált egészségi állapota készíti a távozásra. A külforma most is az lesz, de a lényeg az, amit

annak idején már teljes pozitívással megírtunk: az ország pénzügyeinek egészségtelen állapota.

A beruházási kölcsön ügylete teljes fiaskóval végződött; a kölcsönt a tőzsde az emisszió napján a kibocsátási áron alól jegyezte és azóta az árfolyam folyvást igen gyöngé. Az érdekelt pénzcsoport a fentartott opciót nem gyakorolja, úgy, hogy a kormány határozott pénzzavarban van.

Az első részletet a pénztárállományok kiegészítésére fordították; a beruházásokat az opció után kellett volna megtenni, de miután opció nincs, elmaradnak a beruházások is.

Ehez járul az ország hitelének romlása. Wekerle alatt a magyar járadék majdnem elérte az osztrák járadék árfolyamát és most ismét hatalmas tűr távong a kettő között.

Végezetül pedig a pénzügyminiszter ur teljesen tehetetlenül áll az általános deruttal szemben és tétlenségével az egész magyarországi piacot viszi a tönk felé.

Ezeket a dolgokat végre a kormány és a szabadelvű párt is megsokalták; különösen a beruházási kölcsön kudarcán háborodtak fel, úgy, hogy most már a kormány és párt óhajtják, hogy Lukács László mondjon le terhes hivataláról és szentelje ezentul idejét megrongált egészségének helyreállítására.

Uj függetlenségi párt.

Furcsa hír kelt az utóbbi napokban szárnyra; azt mesélik, hogy a választásokra uj, harmadik függetlenségi párt fog alakulni, mely programjába fölveszi az általános titkos szavazási jog behozatalát, a progresszív adórendszert adómentes létminimummal, a munkáskérdés méltányos megoldását és az *egyházi vagyon szekularizációját*. A hír terjesztői a valódiság bizonyításául hozzátesszik, hogy az uj párt jövő héten *Monoron* már népgyűlést tart, hogy *Krivácsy József* nyugalmazott honvédezt választották ideiglenes elnökül és pártvezérül Hermann Ottót szemelték ki. Maga ez a radikális lap mely ezt a hírt közli, hozzátesszi a következőket:

Bármennyire valószínűnek lássék e hír, mi nem tudunk benne komolyan hinni; mert nem

tudjuk elképzelni, hogy olyan függetlenségi érzelmi hazafiak létezzenek, a kik a függetlenek táborában újabb szakadásokat akarnának fölhidézni. Elég csapás volt a régi belviszály, kár azt ujjal tetézni.

Az uj árnyalat programjában nincsen semmi uj; csupa olyan dolog, melyet az anyapárt régen portál, az egyházi javak szekularizációjának kivételével. Ez utóbbi újítás *igen merész*, mindenesetre korai és Magyarországon a katolikus egyház történeti alapjának figyelembe vétele mellett talán sohasem lesz keresztül vihető.

A kassai kongresszus.

Immár meg van állapítva a kassai kongresszus napirendje, a mely a következő:

Gróf *Majláth József*. — A középosztály és a nép.

Bujanovits Sándor. — A középosztály neveléséről.

Gróf *Károlyi Sándor*. — A középosztály vezető szerepe.

Makfalvy Géza. — A birtokminimum-örökösödésről. (Homestead.)

György Endre. — A magyar gazda hitele.

Zselénszky Róbert. Földmívelési vámok és határidőzletek.

Az országnak nemcsak a gazdaközönsége, hanem az egész középosztálya, benne az intelligenciával, az iparossal és kereskedővel, élénken érdeklődik a kongresszus iránt, a mely epocha lesz a magyar gazdasági és társadalmi történetben.

A jogakadémiai választások eredménye.

Annyi jogász nem igen volt még látható a jogakadémián (különösen előadásokon,) mint a mennyi tegnap a választásokra összegyűlt. Mint egy zsibongó méhraj, úgy özönlött a jogászság ki és be az öreg rácsos kapun. A veres tollak ugyan büszkén lobogtak, a viselőik is a győzelem reményében büszkén hordták körül a tekintetüket az alkotmányos fiatalság csodálatára összegyűlt gimnazistákon. Egy örökké mosolygó buzgó kortes az utolsó perczen is izgatottan

ment Ninpoba, megtudta Shanghaiban a francia konzul, majd Pékinben a francia követség és Fokien alkirálya. Alkalmilag értesítém Shanghaiban az osztrák-magyar főkonzult, aki a dolgot rögtön tudatta Pékinben követségünkkel. Ügyemet az osztrák-magyar követ és a francia követség, mint a kath. hithirdetők védője, vették kezükbe. Tegnap értesültem, hogy bántalmaztatásom miatt a követek elégtételül legalább két főcinkosnak a fejét követelik és kiegészítésül egy templom építését Uangné városban. Ha utóbbi követelés megáll, a templomot a kínai kincstár fizeti ki, az épület pedig a kínai császár közvetlen oltalma alá kerül, ami annyit jelent, hogy sérthetetlen és gondozása mindenkorra biztosítva van. Tudtommal eddig két ilyen templom van kínai területen: Tiencsinben, ahol 1870. jun. 21-én meggyilkoltak lazarisztá atyákat és irgalmas-nénéket, a másik Dél-Santon területén, ahol 1897. nov. 2-án megölték német hithirdetők.

Egykét szót még a kínai tisztviselők jellemzésére. Itt nálunk a mandarinok tömörked mulasztást követtek el; most azonban úgy elfajult a helyzet, hogy belé kell harapniok a savanyú almába. A lázadók tegnap megint elfogtak 40 katonát, ami nagy szégyen a hadseregére. Ilyen tény után nem mondhatják, hogy mi ok nélkül nyugtalanokodtunk, sőt most már kénytelenek a mi biztonságunkról is gondoskodni, mert félnek a francia és osztrák-magyar hadihajóktól. Azt beszélnek ugyanis, hogy a hajók egykét nap alatt Haimeng elé szállnak

rendet csinálni. Mondogatják is a kínaiak, hogy a keresztények Istene oltalmazza a kath. hithirdetők.

Ningpo, 1900. jul. 28.

Annak oka, hogy levelemet nem Haimengből, hanem Ningpoból írom, abban rejlik, hogy állomásunkat elhagyni kényszerültünk, ami csak közvetlen veszedelem esetén fordul elő nálunk.

Ellenségeink kirabolták és elhamvasztották Szakja hitközségünk templomát. A dolog imígyen történt. Mikor időnkint Szakjában tartózkodtam, többször láttam gyanus embereket, amint látszólag kíváncsiságból a missiót szemügyre vették, de azután eltűntek. Így ólálkodtak a missió körül július 7-én délután is; kérdezősködtek egyről-másról, sőt másnap jelen óhajtottak lenni a vasárnapi isteniszolgálaton is. Leginkább látszott őket érdekelni egyik árvaházi fiunknak az a véletlen megjegyzése, hogy házfelügyelőknék puskája, az épületben pedig kő- és repecolaj van. Tölem azt is tudakolták, mennyi ideig szoktam Szakjában a missiót tartózkodni? Ilyen kérdésekre nem adtam érdemleges választ, de az udvariasságot szemmel tartottam, nehogy sértve érezzék magokat a kérdezők. Az illemszabályokat annyira megtartom, hogy személyes ellenségem nincs is, sőt az 1900. április 18-án életemre törő rablók utólag sajnálatukat fejezték ki, hogy tévedésből bántalmaztak; avval mentegették magokat, hogy összetévesztettek a missió előjárójával.

Miután a kíváncsi vendégeket okkal-móddal leráztam a nyakamról, július 8-án utolszor prédikáltam Szakja-i templomunkban. Július 9-én a szentmise után visszatértem Haimengbe, ahol már aggódtak miattam. Nem is volt arról sejtelmem, hogy vasárnap veszedelemben forogtam; azt sem képzeltem, hogy Szakját többé nem látom. Utközben nem történt semmi bajom.

Az ellenség eközben már elhatározta, hogy előbb Szakját, azután Haimenget kirabolják és fölperzselik. Az alig 100 fejből álló banda tüzelőt hordott össze és különböző embereket is kényszerített, hogy szegődjenek hozzájuk; így verődött össze vagy 1000 ember Szakját elpusztítani. Összeszedték a gazdasági eszközöket, elvitték az árvaház növendékeinek minden ruháját. Az árvák a hegyek közé futottak, este pedig hozánk Haimengbe érkeztek. Az éléskamrából elvitték minden rizst, szobámat is egészen kirabolták. Ami olajat találtak, avval megöntözték a házat és templomot, hogy annál jobban égjenek. Történt ez 1900. jul. 11-én délelőtt 10 órakor.

De miképen történt, hogy a mandarinok semmit sem tettek Szakja megmentésére? Erre a kérdésre imígyen felelek.

Kínában a császár sem orvosolhat valamely bajt, ha az illetékes mandarin ellene van a segélynyújtásnak. Nincs az a törvény vagy rendelet, melyet agyon nem lehetne hallgatni. A mandarint hivatalos mulasztás miatt csak elcsapás vagy kivégzés által lehet büntetni. Min-

vágta magát egy egyfogatuba s míg a Fő-utcán végig kocszított egy beteg párthivükért, olyan fejedelmi büszkeséggel nézte le a gyalogoló korzózókat, mintha minden más dolog sílly volna a piros toll győzelméhez képest.

Hatalmas éljenzés üdvözölte a megérkező tanárelnököt, *Molnár Imre dr.*; a kinek megérkezésével kezdetét vette a választás.

Molnár Imre dr. néhány szóval a választás rendes megejtésére kérte az ifjúságot, utána pedig *Medvigy Gábor* korelnök mondott lelkes, lendületes beszédet. Arra kérte az ifjúságot, hogy a választási lelkesedés után őrizze meg lelkében a tettvégyat és a munkakedvet. Mikor beszédében e szavakhoz ért:

— Ha a teremben körül nézek önök közt és látom, hogy . . .

Egy hang közbe szólt:

— Sok a zsidó!

Olyan kaczagás kerekedett erre, hogy a komoly tanárelnök sem tudott egy szelid mosolyt visszatartani. Ezentul aztán a komoly beszédekbe közbe-közbe szóltak biztatólag:

— Csak röviden!

Ellenben annál nagyobb hatásuk volt a csipős és panyos megjegyzéseknek, melyek csak úgy röpködtek a levegőben, óriási derűtséget keltve mindenfelé, persze kivéve azt, a kinek a közbeszólás éppen szólt.

Medvigy Gábor szép beszédéért megjelnezték ősi szokás szerint, aztán kezdetét vette a komoly munka: a szavazás.

Olvasóküri elnökké egyhangulag *Ormay* Lajost választották meg, a ki a bizalomért ügyes beszédben mondott köszönetet. Azután előterjesztette javaslatát a tisztikar többi tagjaira nézve; ezeket szintén egyhangulag választották meg a következő módon:

Alelnök: *Damjanovits Miklós III. éves.*

Főjegyző: *Molnár Kálmán II. éves.*

Pénztárnok: *Persz Ferencz II. éves.*

Ellenőr: *Szolcsányi Béla II. éves.*

Háznagy: *Középpessy Dezső III. éves.*

Aljegyzők: *Medvigy Mihály, Baly Endre, Beöthy.*

Bizottsági tagok:

IV. évről: *Krüger Aladár, Medvigy Gábor, Medvigy István, Frankó Endre, Altnöder Béla.*

III. évről: *Sebő Mihály, Csath Béla, Knapp Lajos, Escherolles Gilbert, Szemes Ferencz.*

II. évről: *Szkalák Jenő, Bágya Ödön, Krüger Jenő, Dukesz István, Cseresnyés Béla.*

I. évről: *Alliquander Ödön, Sipos Ernő, Illés József, Frank Tivadar és Fehér István.*

A *segélyegyleti* elnöki szék betöltése körül a harc csak megindult, de hamar elsekélyesedett. A titkos szavazás elrendelése körül keletkezett vitalkozást egyszerre ketté vágta *Sebő Mihály* azzal a meglepő kijelentéssel, hogy az *elnökjelöltségről lemond.* Ennélfogva ellenjelölt hiányában *Knapp Lajos* választott meg egyhangulag a segélyegylet elnökévé; ő is megköszönte a belé helyezett bizalmat s tisztikarát a következő tagokból alakította meg:

Alelnök: *Rigó Zoltán.*

Főjegyző: *Jantsovits Jenő.*

Pénztárnok: *Harmathy Károly.*

Ellenőr: *Schwarz István.*

Aljegyzők: *Sipos Ernő, Zanathy László, Nagy Marczel.*

Bizottsági tagok:

Ficzek Emil, Olasz Béla, Schweiger Endre, Frankó Endre, Benák Sándor, Ormay Lajos, Escherolles Gilbert, Szokoly Tamás, Havass Kálmán, Bágya Ödön, Szunyogh Andor, Lukács Béla, Szunyogh István, Rigó László, Fehér Adolf, Beöthy Miklós.

Knapp Lajos párthivei a választás után hatalmas éljenzések közt, kibontott zászlóval, (mely már előre készen tartatott,) cigányzene mellett kísérték végig a Fő-utcán a Szent László király szobrának s onnan a lakásáig vissza s egy utolsó éljenzés után szétoszóztak.

A bankett.

A választás után a joghallgatók este nagy számmal a *Demetrovits* vendéglőben gyűltek össze. Ott voltak mind a két párt hívei, kedélyes poharazás közben *Bura* Karcsi nótái mellett késő estig elmulattak.

Az első pohárköszöntőt *Olasz Béla* joghallgató mondotta a ki kívánja, hogy a két egyesületértben virágozzék. Poharát *Knapp Lajos* és *Ormay Lajos* egyleti elnökökre emelte. — Ezután *Ormay Lajos* ifj. egyleti elnök emelkedett fel, a ki szép szavakban az ifjúság bizalmát köszönte meg. Majd *Medvigy Gábor* korelnök beszédében a két egyesület sikeres működésére emelte poharát. *Rigó Zoltán* megemlékezve a korelnök működéséről, *Medvigy Gábor* korelnök egészségére üritette poharát. — Ezután *Schweiger Endre* a *golyákat* éltette. — Végre *Knapp Lajos* a jelenvoltakat baráti szeretettel figyelmeztette és a jogászság elfogulatlan és önzetlen barátságára üritette a poharát.

den büntetés megváltható pénzzel. Ha az illető mandarin nem tud fizetni, a büntetést oly késedelmesen hajtják rajta végre, hogy a panaszos fél csak sokára jut igazához az eltávolított tisztviselő utódjánál. Másik körülmény, hogy a mandarin csak akkor köteles engedelmessé válni, ha a rendeletet írásban kapja, avagy közvetlen fölébvalója élőszóval közli vele; ellenkező esetben ellenállhat fölébvalójának, aki kötelességének teljesítésére figyelmezteti. Példa erre a mi esetünk.

Szakja elhamvasztása után az ottani mandarin, mint igazságszerető ember, megírta nekünk, hogy 4 levelet küldött a thunling, vagyis katonai mandarinnak Haimengbe, hogy rendeljen ki katonákat Szakja missiónk védelmére. Átirataira sem választ, sem katonát nem kapott. Érdekes tudni, miféle ember ez a thunling? Eltekintve attól, hogy magas kora és súlyos betegsége miatt nincs helyén előkelő hivatalában, hozzá még fölötté gonosz indulatú férfiú is; helyettese az unokaöccse volna, de eltekintve attól, hogy nincs rátermettsége erre a hivatalra, híjával van a szükséges meghatalmazásnak is. Ilyen állapotok mellett történhetett csak, hogy sok igaz panaszt tekintve sem vettek vagy avval bélyegeztek meg, hogy a kereset igazságtalan. Az ellene emelt panaszok következtében a felsőbb hatóság elbocsátásra ítélte a tehetetlen öreg mandarint; a föladvokat a thunling nem ismeri ugyan, de a kath. hírhirdetőket mégis gyanuba vette.

Ilyen emberre van bizva oltalmazásunk!

De az Isten megsegített. Mielőtt megérkeztek volna a dereglyék, melyeken a rablók a nálunk ejtendő prédát szándékoztak elvinni, egy derék ember megszabadított bennünket a haláltól, melynek idejéül a 2000 rabló a július 14. és 15-e közé eső éjjelt tűzte ki. Volt pedig ez a különben pogány ember Tajcsu kerület mandarinja, akiről dicsőreleg emlékeztem már egyik levelemben. A veszedelem kitörése előtt csak egykét órával érkezett, mégis sikerült neki Haimeng missiónkat megmenteni. Az ellenség agyarkodó thunling, vagyis katonai mandarin, annyira nem tudott ellenállani védelmezőnk érvelésének, hogy kelleltenül ugyan, de rendelkezésére bocsátá a fegyveres erőt. Amint a rablók közeledtek, megbízható katonák élén kivonult ellenük Haimengből élemedett mandarinunk és az ellenséget megfutamtotta. Az ejtett foglyokat a kerület egyes faluiban végeztette ki, hogy elrettentő példát lásson a nép. Többet írni nem érek rá. Csak egy körülményt említek még.

A válságos napon éppen heti vásár volt Haimengben, mégis néma csend uralkodott a mezővárosban, mert a mandarin kiadta rendeletben, hogy életét kockáztatja, aki a missió és a hírhirdető ellen lázít; a rendelet megtermette gyümölcsét. Ez a derék mandarin még most is gondját viseli a missiónak és híveinknek.

Az első észak-sarki utazó.

Az antropológiai társaság Stockholmban a minap rendezett estélyén dr. *Ekhöln* fölvizsgálást tartott az Andréétől érkezett hírekről és azt mondta, hogy ha tekintettel a bójákra, amelyek semmiféle közleményt nem tartalmaztak, föltevést akarunk felállítani, akkor azt kell hinn, hogy az expedíció a Barents tengerben elpusztult.

E föltevésre okot szolgáltat az a körülmény, hogy a bóják, mint *Svedenborg* kapitány gyanítja, valószínűleg soha sem tartalmaztak semmiféle közleményt.

A legutóbb fölálalt bója fedele oly erősen le volt csavarva, hogy alig lehetett föltételezni, hogy a többi bóják fedeleit természeti erők csavarhatták volna le. Ezért legvalószínűbb, hogy a bóják akkor jutottak a tengerbe, mikor az expedíció valamely szerencsétlen esemény következtében kénytelen volt a léghajót a legnagyobb sietséggel elhagyni.

A szülő nem tartja kizártnak, hogy még valamely írásbeli közlemény érkezhettek, mert az *Andrée* által magával vitt bóják közül még nyolczat nem találtak meg. De *Geer* tanár nem osztja *Ekhöln* nézetében, hogy a természeti erők nem csavarhatták le a bóják fedeleit és azt tartja, hogy az a körülmény, hogy a legutóbb fölálalt bója oly erősen le volt srófolva, bizonyára más körülmények, nevezetesen a jég behatására vezetendő vissza.

A *Barrents* nevével elnevezett tengerészlelet és a *Barrents* által megtett utat magyar nyelven megjelent munkájában következőleg ismerteti *Könyves Tóth Kálmán*:

Barents merész tegegerész, szakavatott megfigyelő volt, őt tekinthetjük úgy, mint az észak-sarki utazók előőrseit. 1594 június 4-én indult nagy utjára s *Uj-Zemblát* el is érte, de itt a jéghegyeken keresztül nem tudott utat törni, E hollandi utazó 1596-ban ismét neki vágott a veszélyes utnak s ekkor már csakugyan nevezetes fölföldözéssel lepté meg a világot. De mily küzdelmek árán! *Barrents* s legénye Uj-Zembla észak-nyugoti határa körül hajózártak. Az itt eltöltött iszonyu hideg térről még eddig európainak fogalma sem volt. *Gerrit de Veer*, gyermeked egyszerűséggel, de mind a mellett vonzó modorban rajzolja le az északi sarkvidék téli időszakát s itt átélt kalandjaikat. Leírása igazán megindító. A holland tengerészek egy öbölbe szorultak, melyet *Barents* Jég Havre-nek nevezett el s egész télire ide rekedtek, küzdve hideggel, nyomorral s folyvást növekedő aggodalommal. A part mentében szerencsére szedegethettek száraz galyakat. Mit sem törődve a metsző hideggel, sátrakat tákolván össze, odahordogatták az élelmi szereket. *Gerrit* értesítése szerint, a legények minden aggodalom között is jókedvűek voltak. Megadván magokat sorsuknak, hősileg tűrték és engedelmessé válnak. Honfitársaik büszkének lehetnek a bátor hajósokra. A kunyhó fedelére kéményt is csináltak a falan hoszában helyezték el az ágyakat s egy ugynevezett hollandi inga, verte a nehézkesen sántikáló órákat.

Télen keresztül a hóvihar komor zugásánál egyebet alig hallottak. Irtózatos morajjal tombolt az észak-sarki vihar.

A legényesség egymásután volt kénytelen kényelméről lemondani.

Barrents egy ideig biztatta a csüggedőket, de aztán maga is betegg lett. Január 24-én hajnalra végkép elgyöngült, nem bírta magát. A hollandok aztán 1597 június 14-én feszítették ki vitorláikat, *Barrents* ekkor is ágyban fekvő beteg volt, úgy vitték karon a hajóba. Öt nap mulva halt meg, mint a fölfedezési ut egyik nevezetes vértanúja. *Barrents* fakunyhója 278 éven keresztül pusztán állott a jégöböl partján. *Elbing* *Carlsen* norvég hajós kapitány fedezte föl 1871 szept 7-én. A ház még állott. A ágyak, az inga, a fejszék, löfegyverek, butorneműek, épen oly helyen voltak, mint azt *Veer* leírta. Elképzelhetjük, mily érzelmek vehettek rajta erőt, mikor e házba benyitott, hová csaknem három század óta senkisémet lépett. A falak erekléit *Jangenevü* hajóosztisz kegyeltesen szedte össze, leírván azokat részletesen, Hágában megjelent művében. Azóta ez a tenger a *Barrent* nevet viseli s leginkább *Jég-Havre* néven található a térképen.

A tábori püspök bérmautja.

— Saját tudósítónktól. —

Békésen e hó 24-én, a bérmálás befejeztével 45 teritékü ebéd volt a tábori püspök tiszteletére, melyen a püspök és kíséretén kívül a vidékről összegyűlt papság és a város előkelőségei vettek részt.

Az ebéden, melyen fesztelen jókedv uralkodott, számos pohárköszöntő hangzott el, melyek sorát *Kny* Antal békési esperes-plebános nyitotta meg, felköszöntvén dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspököt és dr. *Belopotoczky* Kálmán tábori püspököt, ki a biboros püspök nevében is szívélyesen válaszolt az esperesnek; szép pohárköszöntőt mondott még a békési községi jegyző, azonfelül tósztokat mondottak: *Kny* Antal a tábori püspök kíséretére, kik részéről az esperest *Fetser* Antal oldalkanonok üdvözölte, azonfelül *Szauer* Alajos szentszéki ülnök, bánfalvi plebános is tósztozott.

Békésről ugyanazon napon délután 5 órakor indult a tábori püspök Mező-Berénybe, a határig szép bandériumtól és nagy kocsisortól kísérve.

A mező-berényi határban a tábori püspököt egy 25 tagból álló, s piros mellényes szép bandérium fogadta, élén Mező-Berény községi elöljáróságával, melynek nevében a községi jegyzője szép beszéddel üdvözölte a püspököt, ki a bandériumtól és hosszú kocsisortól kísérve a mező-berényi összes templomok harangjainak zugása között gróf Blankenstein Pál gyönyörű négyes fogatán érkezett meg Mező-Berénybe, a hol kíséretével együtt *Fejérváry* Coelestinnek, a mező-berényi róm. kath. templom és egyház buzgó lelkületű jótévőjének volt vendége.

A püspöknél tisztelegtek: a vidékről összegyűlt papság, a polgári községi, az ev. ref. és ág. hitv. hitközség lelkészeik vezetése alatt, az izraelita hitközség, elnökének vezetése alatt, a m.-berényi Kaszinó, az ipartestület és a m.-berényi hölgyek küldöttsége. Az estebéden *Fejérváry* Coelestin urnő asztalánál csak a vidéki papság és a m.-berényi róm. kath. hitközség világi elnöke vett részt.

Másnap, e hó 25-ikén osztotta ki a tábori püspök a bérmálás szentségét 121 bérmálandónak; előzőleg szt. misét mondott és a bérmálás szentségéről nagy szónoki lendülettel igen szép predikációt mondott. A bérmálást délből 52 teritékü ebéd követte, melyen a papság és a községi notabilitásain kívül jelen voltak gróf Blankenstein Pál és báró Wenckheim János nagybirtokosok is.

Az ebéden uralkodó jókedvet a jó cigányzene is fokozta. Itt is sok pohárköszöntő volt, melynek sorát *Apostol* Ubald pápai kamarás, m.-berényi lelkész kezdte meg s folytatták: a tábori püspök, *Kny* Antal esperes, *Fetser* Antal váradi kanonok és a m.-berényi kaszinó elnöke. A nap folyamán a tábori püspök gróf Blankenstein Pál látogatására K.-Tarcára kocsizott.

Délután a püspök a vasuti állomáshoz hajtattott, hol *Popovics* István főszolgabíró a Gyomára távozó püspököt ismét beszéddel üdvözölte.

Gyomára este 6 órakor érkeztek, hol a vasutállomásnál az érkező püspököt Szalai főszolgabíró üdvözölte. Itt a tábori püspök által elmondott szent mise és a nagy hatással előadott szent beszéd után e hó 26-án volt a bérmálás, melyben 118-an részesültek.

A román stíli gyönyörű templom, a plebánia épület, az árvaház, melyek a br. *Wodianer* család hitbuzgalmát s bőkezűségét hirdetik, nagyon megnyerte tetszését a püspöknek, kinek

tiszteletére a plebánián szükkörű ebéd volt, melyre a papságon kívül *Kerndl* jószágigazgató és Szalai főszolgabíró voltak hivatalosak.

Ebéd alatt *Spelt* Gyula gyomai plebános felköszöntőt mondott a pápára, királyra, a váradi bibornok-püspökre és a bérmálást végző főpapra, ki a felköszöntőre lelkes szavakkal válaszolt, azonkívül *Fetser* kanonok éltette övbr. *Wodianer* Albertnét, kegyelettel emlékeztetvén meg néhai br. *Wodianer* Albertről, kinek nevét nagy alkotásai irták be az élet könyvébe; e felköszöntőre *Kerndl* jószágigazgató meghatottan válaszolt.

Bérmálás után meglátogatta a püspök az iskolát, a zárdát és ennek iskoláját, hol a katechizmusból kérdéseket is intézett a gyermekekhez, a szeretetházat, melyek mindogyike rendet, tisztaságot és a vezetők buzgóságát tanúsította; látogatást tett azonfelül *Kerndl* jószágigazgatónál.

A papság soraiból ott voltak Gyulán: *Kny* Antal békési esperes-plebános, *Szauer* Alajos szentszéki ülnök, bánfalvi plebános, dr. *Dunay* Alajos szentszéki ülnök, b.-szentandrásai plebános, *Szirmay* László szarvasi, *Chilkó* Károly körözs-ladányi, *Redák* Mátyás kondorosai, *Szabó* Sándor szeghalmi lelkészek.

Délután 4 órakor 50 endrődi banderista lovas sorakozott a gyomai plebánia előtt, kiknek kíséretében s beláthatatlan kocsisor csatlakozása mellett br. *Wodianer* négyes fogatán érkezett Endrődre, melynek hitbuzgó népe az odaadó szeretet és törhetlen ragaszkodás annyi megható jeleivel fogadta és kísérte a püspököt, hogy az embernek szinte sirt a lelke örömben, mikor e mélyen vallásos és tiszta katolikus hitközség apraját-nagyját látta egyszerű szívük örömeinek keresetlen megnyilatkozásával és törhetlen melegségével fogadni szeretett megyés Főpásztoruk apostoli lelkü képviselőjét.

Itt két napon át tartott a bérmálás szentségének kiosztása, melyben első nap a fiúk részesültek és pedig 888-an.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Szept. 30. Az iparos ifjak szüreti mulatsága a Sasban.
Szept. 30. Országos kerékpár-verseny Nagyváradon a Sporttéren, d. u. 2 órakor.

Szept. 30. A hegyközség közgyűlése a városházán d. e. 11 órakor.

* **A színház megnyitó ünnepe.** A színház megnyitó ünnepének rendezésére kiküldött szükebb körű bizottság ma délelőtt ülést tartott. Az ülésen ott volt *Mezey* Mihály, dr. *Hoványi* Géza és *Komlóssy* József.

A bizottság kijelölte a vendégek helyeit és felkérte a h. polgármestert, hogy a színház megnyitása napján tartandó közgyűlés megtartását a főispánnál kérelmezze, ezenkívül kiosztotta az egyes bizottsági tagok teendőit.

Az elszállásolás, rendezés, zárkőletéltel ügyében később határoznak. Elhatározta a bizottság azt is, hogy zárkőletélteli ünnepet rendez és az ekkor tartandó beszéd elmondására a polgármestert kéri fel.

* **Kinevezés.** Ő Felsége dr. *Csánky* Dezső országos alleveáltárnokot, az ismert történetírót országos levéltárnokká kinevezte.

* **Mihály nap a róm. kath. tanítóképzőben.** Amint minden évben, úgy most is megünnepelte a tanítóképző ifjusága Szent Mihály napját. A tanítóképző egyik érdemekben megőszült tanárja, *Óó* Mihály tartja ma névünnepet. Tegnap este a képző ifjusága az ünnepelt lakása elé vonult, hol a szeretett tanárt meglepően szép dalokkal üdvözölték. Az első dal elhangzása után *Kriezer* János III. éves növendék üdvözlő beszédet mondott, mely úgy az ünnepeltre és hallgatóságra, mint a tanulóifjuságra mély benyomást tett. Ezután az ünnepelt megható szavakban mondott köszönetet. Mire az énekar a második darabot adta elő. Ezután az ünnepelt szívesen látta tanítványait, ahol előbb *Holczner* Béla III. éves növendék igen szép beszédben fejtegette az ünnepelt érdemeit. Ezután *Padala* Árpád III. éves növendék, ki az énekek betanítása körül szerzett érdemeket, szép beszédben ecsetelte az ünnepelt hazafiságát, nemes szeretetét tanítványai iránt. Végre *Kriezer* János III. éves növendék a családnak a társadalomban való fontosságának fejtegetése után az ünnepelt családjára üríti poharát.

* **Nyugalmozott alezredes.** Ő Felsége *Kovács* Sándor nagyváradi 4. honvéd gyalogezredbeli alezredesnek, mint rokkantnak saját kérelmére nyugállományba helyezését elrendelte.

* **Zsidó apácák.** Ne tessék megijedni, nem igazi apácák lesznek a zsidók közt, csak olyan talmiak, azok is messze tőlünk, Svájcban. A Genf kantonbeli vámőrök észrevették, hogy a francia határon egy idő óta sokszor járnak át apácza ruhába öltözött nők. Néhány nap előtt észrevette az egyik őr, hogy az egyik »apácza« igen különös mód lépdél. Bevitték a vizsgálóterembe és fölötte furcsa felfedezést tettek. Ruhái alatt nagy csomó finom szivart és dohányt találtak. Faggatták, mi czélból csempészi ezeket a nem apáczákhöz illő profán árukat. Azt válaszolta, hogy jótékony czélból teszi. Közlebbi felvilágosítást azonban vagy nem tudott, vagy nem akart adni. A szivarokat és a dohányt persze elkobozták tőle és ráadásul száz frankra megbüntették. Mikor aztán a 100 frankot az »apácza« által megnevezett zárdán be akarták hajtani, kiderült, hogy az illető soha sem volt apácza, hanem egy szomszéd falubeli zsidó szatócs felesége, a ki több társnőjével már hosszabb idő óta gyakorolja a csempészségek ezt a módját. A vizsgálat megindult s már sikerült több büntársat megcsipni, a kik mind el voltak látva kifogástalan szabásu apácza-ruhákkal. Most egyelőre elveszik a kedvüket a tiszta ruha meggyalázásától.

* **Elragadtak a lovai.** Borzasztó halállal mult ki *Edner* A. liptó-szent-miklósi iparos felesége. A német-lipcei vásárból kocsin ment haza, melyen csak ő meg a kocsisa ültek. A kantár megakadt valahogy, miért a kocsis leszállt, hogy megigazítsa, a gyeplőt pedig az asszony kezébe adta. Eközben a lovak megriadtak valamitől és a kocsit elragadták. A megriadt asszony nem tudta a lovakat megállítani s leesett a kocsiról. Esés közben a ruhája beleakadt a kocsiba s a megvadult lovak így vonszolták a szerencsétlen asszonyt jó távolságra, míg sikerült megfogni azokat. A szerencsétlen asszony oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy rövid kínlódás után meghalt.

* **Mihály napja.** Ma van városunk több agilis fiának neve napja. *Mezey* Mihály, *Réz* Mihály és *Rácz* Mihály ülik ma névnapjukat. Tegnap este *Mezey* Mihálynál vacsora volt, ma pedig *Réz* Mihály üli meg névünnepet, kinél már tegnap és ma tisztelegtek a községi iskolai tantestületek igazgatóik vezetése alatt. Az u. városi fiúiskola növendékei remek kis szerepléssel szereztek örömet szeretett felügyelőjüknek.

* **Itt a tavasz.** Legalább ezt hirdetik azok az arcképek, melyek a nagyváradai színművészet fecskéinek a megérkezését jelzik már néhány nap óta egyik fő-utcai kirakatban. Azonfelül nagyobb hitelesség okáért felhívjuk tanúnak a már régen megérkezett *első fecskét*: Nyáray Antalt. Ő is megerősítheti kínai czopfjára, hogy csakugyan jön a tavasz, a színházi élet tavasza. Ma délelőtt az alföldi vonat belép a nagyváradai állomás délkörébe s lelépnek belőle a színház leendő fecskéi, bájos csalogányai, kiknek arcképeit már jól ismeri a nagyváradai közönség. Mint jól értesülünk, különösen a csalogányok érkezése nagy örömet okoz a nagyváradai gólyák körében, kik ezentul még nagyobb számmal fogják Fábray üzlete elől a közönséget elriasztani, csak hogy a kis csalogányokat láthassák. Az ifjú gólyákhoz öregebbek is csatlakoznak, e miatt talán a választási harcokat elfelejtik. Az előjelekből úgy látszik, a tavasz esősnek, virágosnak ígérkezik, vajjon zivatarok fogják-e követni, az még egyelőre csak valószínű. Ha így lesz, akkor a százszentendős kalendárium szerint sohasem fog kiszáradni a pénztár patakja.

Mindez kezdődik ma délelőtt féltizkor, mikor a színészek érkeznek.

* **A színház tűzbiztonsága.** Mezey Mihály tűzoltó parancsnok megbízatása szerint elkészítette a színház tűzrendészeti szabályzatát, a melyet tegnap nyújtott be a város tanácsához. A tűzoltó főparancsnok jelzi, hogy a jelenlegi tűzoltói létszám nem elegendő arra, hogy abból a színházhoz szükséges tűzoltók elvonhatók volnának. Ezért kéri a közgyűlést, hogy sürgősen két I. osztályú tűzoltói állást rendszeresítsen. — A városi tűzoltókon kívül szükséges még négy önkéntes tűzoltó és egy ügyeletes tiszt a nézőtéren. Mielőtt a színház megnyílnék, szükséges különböző tűzoltó szerek beszerzése és pedig: 10 nagy kád, melyek a színpadon az öltözőkben és a padláson lesznek elhelyezve. Szükséges továbbá 20 darab erős vászon viktartó veder, 2 sodronyvágó olló, rud csákllyákkal, 20 Labbé vagy Eberhard-féle tűzoltó gránát: 4 kötélhágcsó és különféle kötszerekkel egy hordozható ág, 2 villamos lámpa és végül hat pokróc. A főparancsnok kéri a tanácsot, hogy ezeket a felszereléseket sürgősen szerezzék be, mert addig a színház a közönség számára még nem nyitható.

* **A piaci árusítók.** Nemrég mozgalmat indítottak Nagyváradon a piaci árusítók, hogy mentessenek fel a helypénz fizetése alól. *Dési Géza* volt a vezérük. Ugy látszik, a mozgalom nem igen éri el célját, mert most néhány nagykereskedőt is megszólaltattak maguk mellett; ennek daczára azt hisszük, nem lesz semmi eredménye így sem a mozgalomnak, mert ezek az árusítók csak haszontalan bécsi holmikkal csinálnak nagy kárt a tisztességes kereskedőknek, akik rendes üzletet tartanak, nagy bért fizetnek a helyiségért, személyzetet tartanak s értékes portékát árulnak.

* **Szerencsétlenség a vasuton.** Poprád és Késmárk közti nyílt pályán a gyorsvonat elgázolta *Grenyo* Katalint, a ki szörnyet halt. A szerencsétlent nagy részvét mellett Késmárkon temették el.

* **A kitüntetett fővárosi rendőrség.** A már említett kitüntetéseken kívül a pezsza sah *Farkas* Lajos rendőrtanácsosnak a nap- és oroszlan-rend III. osztályú rendjelét adományozta. IV-ik osztályut kaptak még: *Sajó* Sándor és *Boda* Dezső ker. kapitányok, *Schreiber* Emil dr. és *Steszler* Hugó rendőrfogalmazók. Aranyéremhez jutottak: *Kassay* Lajos, *Haluska* Lajos, *Aszalay* Antal, *Nemes* Sándor és *Kalmár* Hugó; ezüst-éremhez pedig: *Ströbl* Ferencz, *Fekete* Gyula és *Enyedy* László fővárosi detektívek.

* **Nem sikerült öngyilkosság.** Tegnap este 9 óra tájban egy bánatos hölgy járt izgatottan a Nagy-hid mellett. Sötét gondolata tüzte folyton, öngyilkos akart lenni. A boldogtalan házasságot már nem tudta elviselni s elhatározta magában, hogy a Körözsbe ugrik. Sokáig habozott, végre rálépett a hidra, a honnan beleakarta magát vetni. Azonban az utolsó pillanatban remegni kezdett és a sötét gondolat végleg lesujtotta. Egy arra járó rendőr vette észre az eszméletlen R. L.-nét, a kit rögtön beszállított a Biharmegyei közpórházba. Azonban ijedtségen kívül nagyobb baja nem esett.

* **Három ujszülött.** Turóczy András hevesi földmives neje e héten egyszerre három egészséges leánygyermeket hozott a világra, mindhárom életre való és az anyának sincs baja.

* **Ujabb bankóhamisítók.** Ez alatt a czim alatt tegnapelőtt megirtuk, hogy a budapesti rendőrség egy ujabb bankóhamisító bandának jött a nyomára s hogy a bandának feje egy *Szántó* János nevű ember, a ki a Kovald-féle vegytisztító intézetben volt nemrégiben alkalmazva. Megirtuk azt is, hogy a rendőrség Karczagon és *Szolnokon* is tartott házkutatást és pedig két fotografusnál s mind a két helyen a bankógyártáshoz szükséges különböző lemezeket és festékanyagot talált s ennek következtében egy a szolnoki, valamint a karczagi fotografust le tartóztatta. Most már az egyik fényképésznek a nevét is tudjuk. *Knukan* Jánosnak hívják s tegnap szállította fel erős fedezet alatt a karczagi rendőrség a fővárosba. A szolnoki fényképész, a kinek nevét eddig még nem sikerült megtudni, már szintén itt van. A vizsgálat a legerélyesebben folyik. Megvan állapítva, hogy az ezüstforintosokon kívül egyéb pénznemet még nem bocsátották forgalomba. A száz bankók gyártásához csak még most készülődtek s most tettek csak kísérleteket fénykép felvételekkel. Az eddigi felvételek nem sikerültek, a rendőrség meghiusította a további kísérletezést. A nyomzás különösen a vidéken folyik, a hol *Szántó*-nak széleskörű összeköttetése volt.

* **Uj vasut a Hegyalján.** Nagyonfontosságú új közlekedési ut fog létesülni a közel jövőben Kassa és Szerencs között. Az új vasut Mád-Zombor állomásból kiindulva érinteni fogja Tályát, azután Abauj-Szántót, Boldogkőz s Göncsön át Hidas-Németiig vezet, ahol csatlakozik a kassai vonalhoz. A kormány segélyezéstül 150,000 forintot utalványozott az új helyi érdekű vasut létesítéséhez, mely összeghez Zemplén- és Abauj-Tornavármegyék összesen 60,000 forinttal járulnak. Az új vasutnak főleg kereskedelmi szempontból van nagy fontossága, mert a Hegyalja bortermő vidékét közvetlen összeköttetésbe hozza a Felvidékkel, a mi a kiviteli forgalom tekintetéből nagy szolgálatokat tehet a magyar borkereskedelemnek.

* **A villámcsapás áldozata.** A nógrádmegyei Füle város közelében levő tanyán derült légből lesujtott a villám és az ott dolgozó *Flech* Zsuzsannát agyonujtotta. Körülbelül 20 lépésre tőle dolgozott egy öreg asszony, a kit szintén megütött. A szegény villámsujtott nőt holtan vitték szülei házába.

* **Etsedy Albert műterméből.** *Etsedy* Albert által festett képet a mult napokban sorolták ki. A képet *«Egy főhadnagy»* Mariette névvel nyerte meg.

Pénzhamisítók.

Nincsen iparág, amely nálunk annyira virágzanék, mint a pénzhamisítás mestersége. A hazai ipar ezen a téren ugyancsak kitesz magáért, mert alig van nap, hogy a budapesti büntető törvényszék pénzhamisítókat el ne ítélne.

Ma három banda büne is foglalkoztatta a bíróságot. Őt vádlott előtt a másodbíróság ítéletét hirdették ki. A királyi tábla *Singer* Domi-

niket hat évi, *Mayer* Adámot és *Lux* Pétert öt-öt évi, *Gergely* Pétert négy évi fegyházzal és *Galia* Juont harmadfélévi börtönnel sújtotta.

Valamennyien felebbezték a kuriához.

Egy másik pénzhamisító banda előtt, a mely Csongrádtól le Temesmegyéig garázdálkodott, a kuria ítéletét hirdették ki.

Ezek közzé odajutott csudálatosképpen *Héja* Péter szentesi gazda is, a ki a vármegye legelső virilistái közt van.

A czimborái nem is igen biztak benne, mert észrevették egyszer, hogy szabadulni szeretne tőlük. Persze félték a többiek, hogy *Héja* még följelenti őket.

A veszedelmet úgy akarták elhárítani, hogy az áruló gyanujába esett vagyono embert agyonlövessel fenyegették. *Héja* megijedt és mukkanni sem merészelt. Mikor aztán a bandát mégis elfogták, ő is bajba került és a kuriának ma kihirdetett ítélete szerint *Héját* is egy évi börtönnel sújtották.

A védője: dr. *Falussy* Arpád azon az okon, hogy pörújítással fog élni, *Héja* büntetésének megkezdésére két havi halasztást eszközölt ki.

A fővárossal szomszédos Erzsébetfalva községben állított pénzverőgyárat a harmadik hamisító banda. Sokan szövetkeztek és nagyban üzték a veszedelmes mesterséget: fabribáltak forintost, koronást, husz- és tizfillérest. A hamis pénz készítéséhez gipszet, cinket és ólmot használtak.

A pénzhamisítók, a kik később Zámoly községben is berendeztek egy fiókgyárat, tizenketten voltak: *Kiss* József szobafestő, *Czechmeister* Ignác korcsmáros, *Ladányi* István gyári munkás, *Müller* Mihály földműves, *Szabó* István napszámos, *Fehér* László asztalos, *Nagy* János földműves, *Csizmadia* János földműves, *Popovics* Ignác asztalos, *Ender* Gábor szikvizgyáros, *Bárus* Elemér gyári munkás és *Ant* Ferenczné született *Odenwald* Katalin varrónő. Többen közülök már máskor is álltak törvényt pénzhamisításért. A tuczat vádlottak ellen mára tüzte ki a törvényszék a végtárgyalást, de dr. *Kisfalvi* A. Rezső kérésére ezuttal nem hoztak ellenük ítéletet, hanem máskorra halasztották el a tárgyalást.

Kinai háboru.

A háboru mai állásáról a következő távirataink szólnak:

Mandzsországnak annektálása.

Páris, szept. 28. (Saját tud. távirata.) A lapok nagyon tartózkodóan nyilatkoznak Mandzsországnak Oroszország által történt formális annektálásáról. A *Matin* azt írja, hogy ez válasz arra, hogy Tuan és pártja a császárt ugyszólván fogva tartják. A »Gaulois« szerint az oroszok előnyomulása meglepő és talán az első lépés Kína földarabolásához. A »Figaro« ugyanily értelemben nyilatkozik.

Németország javaslata.

London, szept. 28. (Saját tud. táv.) *Salisbury* miniszterelnök válasza a német jegyzékre nem lesz visszautasító. Feltűnő, hogy az összes nagy lapok a német javaslat föltétlen elfogadását ajánlják a kormánynak és így valószínű, hogy a

német és angol kormány között nem fognak nézeteltérések felmerülni.

Berlin, szept. 28. (Saját tud. táv.) Politikai körökben a hangulat ismét nyomott, különösen Anglia magatartása miatt. Egyes lapok hangoztatják, hogy Németország épp oly kudarcot vallott javaslatával, mint Oroszország Peking kiűritésének kérdésével.

Az orosz követ memoranduma.

London, szept. 28. (Saját tud. táv.) A Times jelenti Pekingből 21-éről: A legutóbbi expedícióknak az volt a célja, hogy a főváros környékének biztonságát fokozzák és az élelmezést megkönnyítsék. Az orosz követ az özvegy császárnéhoz memorandumot intézett, melyben felszólítja, hogy térjen vissza Pekingbe és biztosítja Oroszország oltalmáról. A jelentés továbbá hangsúlyozza annak szükségét, hogy Paotingfuban kő kövön ne maradjon. Az orosz és angol érdekek ellentéte megakadályozza a vasut helyreállításának minden rendszeres kísérletét, a mi egyébként könnyű feladat volna.

IRODALOM.

A Szigligeti Társaság színházi albuma. A Szigligeti-Társaság színházi albumának, mely már sajtó alatt van, rendkívül díszes, művészi kivitelű címlapja készül. A címlap rajzának elkészítésére a szerkesztő bizottság *Aczél* Henriket, a nagyváradi születésű, kiváló festőművészt nyerte meg, aki nagy ambícióval és sikerrel oldotta meg feladatát. A festmény egy gyönyörű, finom modern női alakot ábrázol, körülvéve apró angyalkáktól, akik megkoszorúzzák a Szigligeti Színházat. A kép alján a magyar népszínmű megteremtőjének arcképe is látható. A címkép ezt a felrást viseli:

Szigligeti Színház

Emlékalbum

Kiadja a Szigligeti Társaság
1900.

A díszes festmény, melyből fotó-zinkográfia készül egyik legelső fővárosi műintézetben; már tegnap látható volt *Láng* József fő-utcai könyvkereskedőnek kirakatában s méltán vont magára nagy érdeklődést. Az albumra *Láng* József és *Pauker* Dániel Szent László-téri könyvkereskedésben már is nagy számmal történeket az előjegyzések. A szerkesztő bizottság kéri is mindazokat, akik a pazar nyomdai díszelés értékes tartalommal megjelenő disz munkát megszerezni óhajtják, sziveskedjenek az előjegyzést megtenni, hogy a nyomtatandó példányok száma iránt tájékozást nyerhessenek.

A rendezőség névsora a következő:

Elnök *Mezey* Mihály.

I.

Művészeti szakosztály.

Elnök: *Radó* Ignác dr.

Bizottsági tagok: *Bodor* Károly dr., *Böszörményi* Géza, *Bognár* Sándorné, *Breitner* Elza, *Deák* Margit, *Darvassy* Lajosné, *Erdélyi* Zoltán, *Fleischacker* Gyula, *Ferenczy* Ilona, *Ficzek* Margit, *Géczy* Lajos, *Glatz* Antal, *Giraud* Vilma, *Glatz* Antalné, *Imrik* Péter, *Jelencsik* nővérek, *Hajós* Izsó, *Knapp* Ferenczné, *Konrad* Margit, *Luzsénszky* Györgyné, *Miskolczy* Irma,

Margó Armin, dr. *Némethy* Gyula, *Pogány* Antalné, dr. *Papp* Coriolánné, *Pálffy* Béla, *Pallay* Lajosné, báró *Podmaniczky* Emma, *Rimanóczy* Kálmánné, *Ritoók* Emma, *Ritoók* Margit, *Sipos* Orbán, *Sipos* Elza, *Stocker* Józsefné, *Sas* Ede, *Szendrey* Balogh Samuné, *Szokoll-Willburg* báróné, *Szunyogh* Lórándné, *Személyi* Kálmánné, *Szombathy* István, *Szöke* Gyula, *Szűts* Izsó, *Serecsélyi* Dezső, *Tassy* Dalma, dr. *Vucskics* Gyula, *Vulcán* Józsefné, *Wertheimstein* Aranka és *Rózsika*, *Virányiné* *Bodor* Kornél, dr. *Várady* Zsigmond.

II.

Társadalmi szakosztály:

Elnök: *Hoványi* Géza dr.
Bizottsági tagok: *Aulich* Henrikné, *Ady* Endre, *Adorján* Armin, *Balázsházy* Olga és *Margit*, *Biró* Lajos, *Bozóky* Alajos dr., *Bozóky* Nóra, *Bulyovszky* Józsefné, *Berkovits* Ferencz dr., *Cseresnyés* Lujza, *Dési* Géza dr., *Fráter* Imre dr., *Fehér* Dezső, *Flór* Jánosné, *Fehér* Dezsőné, *Guttman* Józsefné, özv. *Grunwald* Henrikné, *Gyémánt* Jenő dr., *Hoványi* Gyula dr., *Hegyesi* Márton, *Hegyesi* Mártonné, *Hegedüs* Irén, *Hlatky* Margit és Irén, *Janky* Antalné, *Kubinyi* századosné, *Kröger* Aladárné, *Kovács* Jánosné, *Kiss* Elekné, *Kunz* Gusztáv és neje, *Komlóssy* József, *Kolozsváry* Béla, *Láng* József és neje, *Laszky* Armin, *Latscher* Viktorné, *Laszkyné*, *Major* Miklósné, *Mayer* László dr., dr. *Márkus* László és neje, dr. *Lázár* Aurélné, *Mesko* Boldizsárné, *Marton* Manó, *Mihelyi* Adolf, *Mihelyi* Lajosné, *Molnár* Lajosné, *Moskovics* Mór és neje, *Moskovics* József és neje, *Moskovics* Miksa és neje, *Mezey* Vilma, *Mezey* Mihály, *Nagy* Márton, *Noszlopy* századosné, *Örley* Anna, *Potásy* Jánosné, *Pásztor* Bertalan, *Pogány* Antal és neje, *Radóné*, *Réz* Mihály, *Rimler* Károly, *Schlauch* Jozsefné, *Schwartz* Ilonka, *Steiner* Kornél, *Szemethy* Géza dr., *Szűts* Dezső, *Sass* Edéné, *Sebő* Anna, *Schmidt* alkzredesné, *Tóth* Margit, *Telegdi* Ilonka, *Zathureczky* Pólika.

Igazságszolgáltatás.

A duhajkodás vége. A múlt év őszén *Lőrinczy* András szalacsi legény ugyancsak duhajkodott széles jókedvében. Olyan zajt csapott, hogy a kereszében levők nem tudták tünni. Egy pillanatban odaugrott *Szilágyi* József és rövid szóváltás után öklével az arcára ütött, úgy, hogy *Lőrincz* elszédült. Ebből azonban nagy verekedés keletkezett. Szilágyinak meg két cimborája is segített, miközben valamelyik *Lőrincz*et bicskával oldalba szurta.

A három vádlott: *Szilágyi* József, *Elek* József és *Pintér* Antal ma ült e miatt a nagyváradi kir. törvényszék előtt. Azonban a törvényszék a tettest nem tudta megállapítani s mind a három vádlottat egyenként két-két havi fogházra, 10—10 korona pénzbüntetésre és a sértett panaszosnak fizetendő 120 korona kártérítésre ítélte el.

Az ítélet ellen úgy a kir. ügyész, valamint a vádlottak felebeztek.

A nagyváradi kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Bócz* Géza.

1498 L. *Balogh* Juliánna — L. *Balogh* Mihály.
2733 *Baczorszky* Jánosné és neje hagyatékában zárlat.
2734 *Buder* Petruné hagyatékában árverés.
2762 *Koszor* Vaszali hagyatékában zárlat.
2797 *Márkis* Nikolae hagyatéki ügye.
2807 *Mocsári* Nándor hagyatékában kiutalás.

Előadó: *Lehoczky* Lajos.

1380 *Lévay* Vince és társai — *Mendly* Gyula és társai.
2591 *Kelemen* Gy. és társai — *Bihari* vasut részvénytársaság.

2597 *Czepelle* Nuez — *Czikort* György.
2614 *Erdélyi* Vilma — *Karakas* Károly.
2620 *Dajka* András — *Mészáros* Sándor és társai.
2624 I. m. ált. bizt. tsgs. — *K. Szabó* János.
2625 *Géry* János — *Baranyi* Menyhért és társai.
2632 *Johanna* szappangyár — *Veinberger* Sámuel.

REGÉNY-CSARNOK

Balny város titka.

Regény.

Franziából fordította: K-6.

52.

Laugier bizonyosan vidékről jött ide, elszigetelt élete legalább arra mutat, abból pedig, hogy otthon senkit sem fogad, sőt leveleket sem kap, arra lehet következtetni, hogy titokban akarja tartani tartózkodáshelyét, hogy elrejtőzik.

Jakab türelmetlenül hallgatta az ügynököt. — Az ön okoskodása nagyon helyes, szőlt, midőn szóhoz juthatott, de én rá semmi érdekel sem bírok. Én nem sokat törődöm *Laugier* urral, pusztán kíváncsiságomat akartam kielégíteni, midőn utána kérdezősködtem.

— Ki tudja!

— Ki tudja? Hát én tudom!

— Bocsásson meg uram, de én nagyon csodálkozom, ha ön tudakozódnék egy ember felől, a ki . . .

— Kérem, ne tartóztasson, nincs időm, — szakította félbe *Jakab* csaknem haragosan. — Különbben ismételtén köszönetet mondok fáradozásáért.

Kiment, nem hallgatva többé az ügynökre.

— Ez egy elveszeti ügy. — mondta magában *Jaumard*, miután *Dubreuil* eltávozott. Nem áll a kötélnék, pedig szerettem volna, ha kifizette volna még a *Laugier* kiletének kikutatásánál fölmerülő költségeket. Így most a saját erszényemre kell dolgoznom, mert okvetlenül tudni akarom, hogy ki az én derék társam. Lehet, hogy sokba fog kerülni, de hasznot is húzhatok belőle. Feltéve, hogy becsületes ember, hogy nincs semmi »multja« no, akkor nagy megnyugtatósomra fog szolgálni, hogy becsületes embernek vagyok társa. Ha ellenben valami foltocskát találok felfedezni, akkor ura vagyok a helyzetnek. Akkor nagyon kifizetné magát az utána-járás.

De meg azt sem hiszem, hogy ez a *Dubreuil* csakugyan közönyös lenne a dolog iránt. Nem, *Jaumard* Artur hosszas praxisa alatt még nem talált embert, aki egy aranyat adott volna neki s mikor kérdésére megfelel, azt mondja, hogy ez őt legkevésbé sem érdekli. Ebben a dologban is kell lenni valaminek! De tulajdonképpen ki ez a *Dubreuil*?

Megnézte a névjegyet, melyet *Jakab* adott neki.

— *Dubreuil* *Jakab*. Foglalkozás, lakás nincs ide nyomtatva . . . *Lerouge* majd megtudja.

Pár perczelés később kopogtatott segédje ajtaján.

— El mehetek már hazulról, főnököm? kérdezte ez.

— Igen.

— Tehát mehetek halászni?

— Igen, de hírek után.

Lerouge fájdalmasan sóhajtott.

— Hallgass rám. Az az ember, kinek a kedvéért te tegnap a *Houdon*-utcán voltál, a *Voltaire* boulevardon lakik a 21. számú házban és *Dubreuil* *Jakab*nak hívják. A legbiztosabb adatokat akarom róla tudni. Most fél tízenegy van, délben a *Saint-Clae*-utcán várlak, együtt ebédelünk, mert beszélni valóm van veled.

Jaumard kiment, de visszatért.

— Itt van husz frank, hogy feloldd vele a kapus nyelvét.

Mihelyt *Jaumard* elment, *Lerouge* is felszedőzködött és a kijelölt házhoz ment. A kapuban egy kissé mogorva külsejű ember állott, ki rendíthetetlen nyugalommal szitta pipáját. *Lerouge* közeledett hozzá és igyekezett megnyerő képet vágni.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

A királyváró-Görcz.

Görcz, szept. 28. (Saj. tud. táv.) A város diszitását már jóformán befejezték. Goes gróf helytartó délelőtt ideérkezik, hogy személyesen tegye meg az utolsó előkészületeket 5 Felsége itt tartózkodása alkalmára. Este a helytartó ismét elhagyja a várost, hogy a határig elébe menjen 6 Felségének. Calice báró nagykövet ma ideérkezett.

Hogyan halt meg Albert herceg?

Drezda, szept. 28. (Saját tud. táv.) A legújabb hírek szerint Albert herceg katasztrófája egy fogadás következménye. Albert herceg fogadott a braganzai herceggel, hogy kocsijával előbb ér be a kastélyba.

A lovakat mindketten maguk hajtották. A *braganzai* herceg előljárt, a mikor *Albert* herceg utánna kezdett hajtani és egy szűk fordulónál összeütköztek. A ütközés következtében *Albert* herceg leesett a kocsiról s fejével egy hársfához oly erősen ütődött, hogy nyomban a helyszínen szörnyet halt.

A sah utazása.

Belgrád, szept. 28. (Saját tud. táv.) A perzsa sah utólag azt a kivánságát fejezte ki, hogy Belgrádban az udvari kocsiban akarja az éjt tölteni, a miért is a vonat visszatért a pályaudvar csarnokába és csak ma reggel folytatta útját. Belgrádban a saht a kormány nevében Marinkovics közoktatásügyi miniszter üdvözölte. A sah köszönetet mondott a szép fogadásért és megígérte, hogy megint eljön. Az osztrák-magyar követség tagjai tegnap Zimonyban bucsuztak el a sahtól.

Rudnay főkapitány állása.

Budapest, szept. 28. (Saját tud. táv.) Illetékes helyről a Magyar Távirati Iroda fel van hatalmazva annak a kijelentésére, hogy az a híresztelés, mintha Rudnay főkapitány állása megrendült volna, fökéletesen valótlan. Ellenkezőleg, Széll Kálmán miniszterelnök mint belügyminiszter indítatva érezte magát, hogy a rendőrségnek a perzsa sah itt tartózkodása alatt foganatosított intézkedéseiért és a gyakori programváltozás folytán mód felett megnehezített biztonsági szolgálatnak fáradhatatlan teljesítéseért Rudnay főkapitányának még külön elismerését is kifejezze.

Kréta sorsa.

Athén, szeptember 28. (Saját. tud. táv.) A Havas-ügynökség jelentése: György görög herceg krétai főbizos holnap innét elutazik. Hír szerint György herceg legközelebb ki fogja jelenteni, hogy nem fogadhatja el Krétára vonatkozó meghatalmazásának újabb három évre való megújítását és azt fogja ajánlani a hatalmaknak, hogy engedjék a krétaiakat szabadon határozni végleges sorsuk iránt.

Takács bankói Belgrádban.

Belgrád, szeptember 28. (Saját tud. távirata.) Belgrádban a multkor a *Russo*-czég kezébe került egy hamisított százás bankó, melyről kisült, hogy az *Takács* gyártmánya.

A polgármester perzsa rendjele.

Budapest, szept. 28. (Saj. tud. táv.) A Magyar Távirati Iroda értesülése szerint már tegnap reggel intézkedés történt arra nézve, hogy a *Halmos* János polgármesternek perzsa Nap- és Oroszlán-rendjele dolgában történt tévedés helyreigazittassék.

Budapest, szept. 28. (Saj. tud. távir.) A minisztériumban kinos feltűnést kelt *Polónyi* tegnapi interpellációja a Márkus főpolgármesternek adott III. osztályu perzsa rendjel ügyében.

A tettenért bankócsináló.

Budapest, szept. 28. (Saj. tud. táv.) Néhány nap előtt a keleti pályaudvarnál egy embert letartóztattak, mert hamis *tizforintost* beváltott. Bevallotta, hogy a bankót *Kaukál* János karczagi gazdától kapta.

Erre a budapesti rendőrség nyomban házkutatást rendelt el *Kaukál* Jánosnál s a hatóság emberei épen akkor lepték meg, mikor javában készített egy *százast*. A bankócsináló ijedtében a felig készült százast le akarta nyelni, azonban nem sikerült.

A tetten ért bankócsinálót elfogták és Budapestre kísérték.

A fürdés áldozata.

Szabadka, szept. 28. (Saját tud. táv.) *Mernnezsics* Mátyás prépost-plebános ma délután fürdés közben a Palicsi tóba fulladt s azt hiszik, hogy szivszélhűdés érte. A holttestet a mentők és halászok hasztalan keresték, nem tudtak ráakadni. Eltűnését *Bartha* orvos vette észre, a kivel a prépost fürdött. Messzire beuszott s ott érte a végzetes baleset. A rokonszenves főpap tragédiája iránt városszerte nagy a részvét.

Expedíció Marokkó ellen.

Páris, szeptember 28. (Saját. tud. táv.) A marokkói szultán erélyes magatartása a tuai francia hódításokkal szemben élénken foglalkoztatja a francia kormányt, mely a »Patrie« szerint már előkészületeket is tesz egy Marokkó elleni expedícióra. Nevezett lap szerint a vezérkar és a dél-franciaországi hadtestek parancsnokai már titkos utasításokat kaptak ebben az irányban.

A burok menekülése.

Lisszabon, szept. 28. (Saját tud. táv.) A kormányhoz érkezett jelentések szerint a búr menekültek száma Lourenco-Marquezen mintegy 10.000, a kiknek jó része nagy nyomorban van.

Nagy sztrájk.

New-York, szept. 28. (Saj. tud. táv.) A sztrájkolók száma ma még szaporodott. A Delaware-Lackawann and Western-vasut elnöke kijelenti, hogy a sztrájk abbahagyása érdekében tárgyalásokat fognak indítani, a melyeket oly személyek fognak folytatni, a kik mindkét pártot kívül állanak. A Wall-Streeten elterjedt hírek szerint a sztrájk 10%-os béremelés alapján már megszűnt volna.

A öngyilkos boxervezér.

London, szept. 20. (Saj. tud. távir.) Legújabb kínai forrás szerint *Kandi* boxervezér Pekingben öngyilkos lett.

Csapatszemle.

Lourenco-Marquez, szept. 28. (Saját tud. táv.) A kormányzó este a törzskarral és az angol polgárokkal Komatiba utazik, hogy jelen legyen a csapatszemlén, a melyet ott a portugál király és királyné születésnapja alkalmából tartanak.

Felkelés Kolumbiában.

New-York, szeptember 28. (Saj. tud. táv.) Egy Kingstonból ideérkezett távirat jelenti: Coloni jelentések szerint a fölkelők ismét előnyomultak Panama ellen és a várostól 14 mért-földnyire találkoztak a kormánycsapatokkal. Harcz keletkezett, a mely még most is tart.

KOZGAZDASAG.

Faipari-gyár alapítása Magyarországon. Egy svájci polgár, ki a faipar különböző ágazataiban kellő jártassággal bír, faipari gyárat szándékozik felállítani hazánkban, ha erre társat, illetőleg tőkepenzest talál. A vállalat főleg a gőzzel való fahajlítással és az így módon kikészített fának ipari cikkékké való feldolgozásával foglalkoznék. A részletes terv, valamint az ajánlkozóról beszerzett értesítés megtudható a m. kir. Kereskedelmi Muzem igazgatóságánál.

Az osztálysorsjáték tegnapi húzásánál a következő nyereményeket húzták ki:

10.000 koronát nyertek: 7596 23143 65170.

5000 koronát nyertek: 19281 20608.

2000 koronát nyertek: 2944 3560 3980 16177 19381 38338 39488 48464 48540 56132 61100 64074 67325 69742 83198 93294 98352.

1000 koronát nyertek: 2040 3382 3884 7699 5935 10858 11298 14225 16378 16693 17503 23700 25374 26183 29362 34234 40844 42011 52357 53447 55894 56049 57166 64496 66039 67516 71846 73550 74278 74714 74866 78419 85035 86348 86801 92827 94463 97959 98296.

500 koronát nyertek: 3271 4308 4332 4492 6888 9725 10820 12726 15747 21866 29822 30642 32867 35039 36351 36448 37727 38097 43793 51062 50800 52319 52405 54742 56154 57525 64397 65852 65891 67827 67881 68755 68858 69204 72211 74103 74454 79889 80491 82179 89536 91479 92310 92678 93093 93369 94661.

A többi kihuzott számok 200 koronát nyertek.

Néhány szó a csalamádé termelésről. Az állattenyésztés fellendülésével, melyet manapság a mezőgazdasági válság leküzdésére egyik leghatékonyabb tényezőként tekinthetünk, takarmánytermelésünknek a szántóföldre való áthelyezése is jelentékenyebb emelkedést mutat, mert rájöttek gazdáink arra, hogy az utóbbi felkarolása nélkül az előbbi sem virágozhat a legelő és rétterületek folytonos apadása miatt.

A szántóföldön temelt ta armányok közül legnagyobb jelentőségre a csalamádé emelkedett, a mely nélkül ma egy virágzó tejgazdaságot elképzelni sem lehet. Valamennyi mesterséges takarmányt tulszárnyalja a csalamádé, nem annyira minősége, mint inkább azon körülmény miatt, hogy igen nagy tömegű s helyes kaszálás mellett igen izleles takarmányt szolgáltat s hogy előállítására semmi különös nehézséggel nem jár. Vannak ugyan sokan, kik azt állítják, hogy nem sokat ér a csalamádé, mert nagyban termelése gyors megfásulása miatt kivihetetlen.

Ez állítás azonban nem felel meg a valóságnak, mert az, aki megkísérelte gazdaságában kétféle csalamádénak t. i. korai és késői-nek termelését, meggyőződhetett arról, hogy a megfásodás kikerülhető. Korai és késői csalamádéval állandóan biztosíthatjuk állataink részére a nyári zöldtakarmányt. Korainak a székelly tengeri, cinquatino, késeinek a lófogu a legmegfelelőbb. A fajtán kívül a csalamádé értékét a vetés minemősége is befolyásolja, amennyiben a tapasztalat szerint sűrű vetés mellett mindig értékesebb, száraz anyagban bő-

velkedőbb termény nyeretik, mint a ritka vetés mellett, sűrű vetés mellett a takarmány mennyisége is több s különösen az értékesebb levélrész. Egyébként a mennyiséget a trágyázás is nagyban elősegíti, illetve befolyásolja, mert a csalamádé nemcsak megtűri, de határozottan meghálálja a trágyázást. Jó erőben levő talajt kíván, olyant, mely könnyen felvehető növényi tápanyagban bővelkedik. E könnyen felvehető tápanyagot legcélszerűbben műtrágyák segítségével oldhatjuk meg; melyek közül kissé kötöttebb talajon a chilisalétrom, lazább talajon a kénsavas-ammon s ezen kívül mindkettőn a szuperfoszfát igen jó hatást eredményez. Előbbiekből kat. holdanként 40—45 kg-ot szórhatunk el tavasszal, utóbbiból pedig 120—150 kgr.-ot ősszel.

A termés mennyiségére a talaj előkészítése is befolyást gyakorol az őszi mély szántás úgyszólván elmaradhatatlan, mert a gyökérzet terjedése a növényeknek a szárazságtól való védelme első sorban azon tényezőktől van függővé téve.

Vetésének ideje rendszeren áprilistól május derekáig tart, de június végén, sőt július elején is vethető s a mennyiben késő őszi óhajjuk magunkat biztosítani, a leghelyesebb a vetést megszakítással 7—10 napi időközökben végezni, a megfelelő korai és késői fajták felhasználásával: 10 cm. sortávolság mellett körülbelül 120 liter vetőmagot szükségünk, melynek elszórása után a földet egy könnyű hengerrel megjártatjuk.

Kikelés után egy boronálás igen határos eredményt szül.

Kaszálásának megkezdését a buga megjelenése határozza meg.

A kaszálással késni nem jó, mert minősége silányabb lesz s az állatok érintetlenül hagyják.

Minőségét pompásan megjavítja a borsó, amelyből egy negyedrészt keverendő a tengerihez s azzal egyidejűleg vetendő el.

Az ilyen keverék valóban kitűnő takarmány s ilyenek etetése mellett a legterhebb munka végzésére képesítvük az állatok.

Határidők.

Budapest, szept. 28.	
Buza októberre	7.47
Buza júniusra	7.97
Tengeri	6.90
Rozs okt.	7.05
Zab okt.	5.16
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsdé.

Budapest, szept. 28.	
Osztrák hitel	650.—
Magyar hitel	669.50
Allamvasut	665.50
Rizsamurányi	534.75
Magyar jelzálog	425.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. szept. 28-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	96.—
Magyar koronajárdék	90.70
Magyar vasuti kölcson aranyban 4 ¹ / ₂ %	100.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 ¹ / ₂ %	98.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	97.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	89.50
Italmérsi jog megváltási kötvény	98.10
Horváth-szlávonföldtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	163.—
Tiszaszabályozás s zezedi sorsjegyek kölcson	142.—
Osztrák járdék papirban	96.80
Osztrák járdék ezüstben	96.75
Osztrák járdék aranyban	96.85
Osztrák korona járdék	97.15
Osztrák államsorsjegyek	182.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.05
Magyar hitelbankrészevény	666.—
Osztrák hitelintézet részevény	646.—
Párisi vista	96.25
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.32
Németbirodalmi márka	118.85
London vista	242.05
20 márkás arany	28.66

11064—1900. eln. szám.

Hirdetmény.

Nagyvárad város legtöbb egyenes állami adót fizetők névjegyzékének összeállítása illetve kiigazítása céljából az adóhivatal által újlag összeállított adókimu-

tatások az 1886. évi XXI. t.-cz. 25. §-a értelmében f. évi szeptember hó 28-tól kezdve okt. hó 5-éig terjedő 8 napi közszemlére az irodaigazgató hivatalos helyiségébe kitétetnek.

Erről az érdekeltek oly felhívással értesítettek, hogy a névjegyzék elleni felszólalásaikat f. évi október hó 6. napján délelőtt 9 órától 12 óráig a városház tanácstermében ülésező igazoló választmány előtt szóval vagy írásban megtehetik.

Figyelmeztetnek továbbá azok, akik a fentebb hivatolt törvény 26. §-ában foglalt kedvezményt (egyes állami adójuk kétszeres számítását) igénybe venni kívánják, hogy a 27. §. értelmében az ülések tartama alatt az igazoló választmány előtt szóval vagy írásban jelentkezzenek és jogosultságukat igazolják, mivel ellenkező esetben az adó kétszeres beszámításának kedvezményétől elesnek.

Megjegyeztetik, hogy azok, a kik a f. évi augusztus hó 21-én 9591. sz. alatt kibocsátott hirdetmény folytán szóval vagy írásban felszólalással éltek illetve adójuk kétszeres beszámítása iránt jelentkeztek, ez alkalommal újlag felszólalni illetve jelentkezni nem kötelesek, továbbá, hogy az adóhivatal által újlag készített kimutatásban minden egyes adófizetőre az egyenes állami adó külön-külön adó nemként van feltüntetve

Nagyvárad, 1900. évi szept. 27.

Komlóssy József,
polgármester helyettes.

A. azurkeoztövevrtoloiók

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,
folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:
izléses kivitelben
mindennemű
nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Videki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,
számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok
raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.